

Regeringens proposition till riksdagen lag om ändring av lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas ändras. Genom ändringen fogas till lagen bestämmelser om återkrav av statliga stöd som hänför sig till Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet. Det föreslås att uppgiften att hantera återkrav anförtros Innovationsfinansieringsverket Business Finland. I lagstiftningen finns för närvarande inga bestämmelser om återkrav av statliga stöd som hänför sig till Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Förslagen och deras konsekvenser.....	5
3.1 De viktigaste förslagen.....	5
3.2 De huvudsakliga konsekvenserna	5
4 Alternativa handlingsvägar	6
5 Remissvar	6
6 Specialmotivering.....	7
7 Ikraftträdande.....	8
8 Verkställighet och uppföljning	8
9 Förhållande till andra propositioner.....	8
LAGFÖRSLAG	11
Lag om ändring av lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas.....	11
Lag om statens helägda aktiebolag Business Finland Venture Capital Ab.....	11

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Bestämmelserna om Business Finland Venture Capital Ab:s verksamhet finns i lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas (967/2013). Lagen innehåller inga bestämmelser som skulle göra det möjligt att återkräva ett statligt stöd som hänförs till Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet eller ålägga stödtagaren att betala ränta på det belopp som återkrävs. Bestämmelser om detta finns inte heller annanstans i lagstiftningen. Vid arbets- och näringsministeriet har man bedömt att lagstiftningen behöver ändras. Genom propositionen genomförs en möjlighet att i fråga om en investering som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfond har gjort på felaktiga grunder återkräva det stöd som hänförs till investeringen och ta ut ränta på det belopp som återkrävs. Det har i praktiken visat sig att Business Finland Venture Capital Ab borde ha möjlighet att ta ut ränta på återkrav i samband med bolagets investeringsverksamhet i fråga om statligt stöd som betalats ut i strid med en stödordning enligt artikel 21 i Europeiska kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (*den allmänna gruppundantagsförordningen*).

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med Business Finland Venture Capital Ab och Innovationsfinansieringsverket Business Finland.

Utlåtanden begärdes av finansministeriet, justitieministeriet, Business Finland Venture Capital Ab, Finansinspektionen, Innovationsfinansieringsverket Business Finland och Pääomasijoittajat ry.

Enligt anvisningarna om hörande vid författningsberedning (<http://kuulemisopas.finlex.fi/>) ska det reserveras minst sex veckor för lämnande av skriftliga utlåtanden som begärs om ett författningsförslag, och i omfattande projekt minst åtta veckor. Tiden för lämnande av utlåtande kan av grundad anledning vara kortare än vad som nämnts ovan.

Utkastet till regeringsproposition var på remiss den 16 september–5 oktober 2020. Remisstiden var två veckor, dvs. kortare än enligt anvisningarna om hörande vid författningsberedning, eftersom propositionen är kortfattad och av teknisk natur.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten under adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod TEM054:00/2020.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Business Finland Venture Capital Ab

Business Finland Venture Capital Ab är ett bolag med specialuppgifter som ägs helt av finska staten. Bolaget hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde och för ägarstyrningen svarar Innovationsfinansieringsverket Business Finland. Bolaget grundades 2013.

RP 239/2020 rd

Business Finland Venture Capital Ab:s syfte är att utveckla kapitalplaceringsmarknaden i Finland genom att avhjälpa brister som förekommer i utbudet av finansiering för företagens tidiga fas. Bolaget fullgör sitt uppdrag genom att investera i kapitalfonder, som i sin tur investerar i nystartade företag. För att de fonder som investerar i tidig fas ska vara mer attraktiva som investeringsobjekt för privata investerare, kan bolaget i enlighet med sin ordning för statligt stöd avstå från en del av sin avkastning till förmån för privata investerare.

Business Finland Venture Capital Ab har för närvarande fondandelar i 13 olika fonder. Av fondandelarna har sex med stöd av bolagets ordning för statligt stöd tecknats i kapitalfonder som investerar i företag i tidig fas. Business Finland Venture Capital Ab och Europeiska investeringsfonden förvaltar en gemensam s.k. ängelfond, EAF Finland, som tillsammans med utvalda finländska affärsänglar gör saminvesteringar i företag i tidig fas. Bolaget har också sex fondandelar i Vigo-acceleratorfonderna.

Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsförbindelser uppgår till sammanlagt 64,4 miljoner euro och dess mottagarfonder till sammanlagt 184 miljoner euro. De kapitalplaceringsfonder som bolaget investerar i har investerat i cirka 250 företag.

Business Finland Venture Capital Ab:s fondplaceringar som innehåller statligt stöd baserar sig på bolagets ordning för statligt stöd, dvs. riskfinansieringsordningen för Business Finland Venture Capital Ab. Den nuvarande statliga stödordningen trädde i kraft i januari 2019. Business Finland Venture Capital Ab:s föregående statliga stödordning, riskfinansieringsordningen för Tekes Venture Capital Ab, gällde från augusti 2014 till januari 2019. De statliga stödordningarna har grundat sig på den allmänna gruppundantagsförordningen. Den statliga stödordningen har anmälts till Europeiska kommissionen i enlighet med den allmänna gruppundantagsförordningen. För närvarande gäller den statliga stödordningen till utgången av 2020. Avsikten är emellertid att förlänga stödordningens giltighetstid, eftersom giltighetstiden för den allmänna gruppundantagsförordningen har förlängts till utgången av 2023.

I den statliga stödordningen fastställs det hur bestämmelserna i den allmänna gruppundantagsförordningen ska tillämpas på Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet med beaktande av den nationella lagstiftning som gäller verksamheten. Business Finland Venture Capital Ab investerar i bolag i tidig fas genom finansiella intermediärer som är privat förvaltade kapitalplaceringsfonder. Det statliga stöd som eventuellt hänför sig till Business Finland Venture Capital Ab:s fondplaceringar vid asymmetrisk vinstdelning gagnar mottagarfondernas privata investerare. Trots detta anses det statliga stödet rikta sig till de företag som är föremål för fondernas investeringar. Det företag som är föremål för investeringen, eller den investering som gjorts i företaget, ska uppfylla såväl kraven i bolagets statliga stödordning som kraven i den allmänna gruppundantagsförordningen.

Bestämmelser om återkrav i andra lagar

Enligt 14 § i lagen om Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland (1146/2017) beslutar Innovationsfinansieringsverket Business Finland om återkrav, inställning av utbetalning, avslutande av utbetalning och granskning av stödtagarna när det gäller statsunderstöd som beviljats av Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland. Innovationsfinansieringsverket Business Finland kan enligt 14 § besluta om avbrytande och återkrav av statligt stöd. Paragrafen kan emellertid inte tillämpas på Business Finland Venture Capital Ab eftersom den har begränsats till att gälla endast Innovationsfinansieringsverket Business Finland och aktiebolaget Business Finland.

I lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd (300/2001) finns bestämmelser om verkställigheten i Finland av beslut av Europeiska kommissionen som gäller avbrott i utbetalningen eller återkrav av stöd som avses i 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Lagen tillämpas dock endast i situationer där Europeiska kommissionen har fattat beslutet om att utbetalningen av ett statligt stöd ska avbrytas eller stödet återkrävas.

3 Förslagen och deras konsekvenser

3.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att det till lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas fogas bestämmelser om avbrytande och återkrav av statligt stöd som betalats på felaktiga grunder och som hänför sig till Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet. Enligt förslaget ska uppgiften att hantera återkrav anförtros Innovationsfinansieringsverket Business Finland. Det föreslås att Business Finland Venture Capital Ab ska vara skyldigt att göra en anmälan till Innovationsfinansieringsverket Business Finland, om bolaget får kännedom om en grund för avbrytande eller återkrav av ett stöd. Innovationsfinansieringsverket Business Finland ska också på eget initiativ få fatta beslut om avbrytande eller återkrav. Avsikten är att återkravsförfarandet ska riktas mot målföretaget för den fond som Business Finland Venture Capital Ab investerar i.

I lagen föreslås också bestämmelser om rättsmedel vid återkrav och om ränta i samband med återkrav. Det primära rättsmedlet i fråga om ett beslut om återkrav som Innovationsfinansieringsverket Business Finland har fattat ska vara att omprövning av beslutet begärs hos Innovationsfinansieringsverket. Det föreslås att ett beslut som fattats med anledning av en begäran om omprövning ska få överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Vidare föreslås det att stödtagaren åläggs att betala ränta på det belopp som ska återbetalas eller som återkrävs.

Ändringarna påverkar inte Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet.

3.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga konsekvenser för statsfinanserna.

Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

De föreslagna ändringarna i lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas kommer att öka Innovationsfinansieringsverket Business Finlands arbetsbörda, eftersom verket ges i uppdrag att hantera återkrav som hänför sig till investeringar som de fonder som Business Finland Venture Capital Ab investerar i har gjort i målföretag i strid med bestämmelserna om statligt stöd. Eftersom den ökning av arbetsmängden som propositionen medför bedöms vara liten, uppskattas den inte medföra något behov av ytterligare resurser för myndigheterna.

4 Alternativa handlingsvägar

Ett alternativ till förslaget att regleringen förblir oförändrad. Då kvarstår det nuvarande problemet som gäller återkrav av ett statligt stöd som betalats ut i strid med en stödordning enligt artikel 21 i den allmänna gruppundantagsförordningen.

5 Remissvar

Utlåtande om utkastet till proposition lämnades av justitieministeriet, Business Finland Venture Capital Ab, Innovationsfinansieringsverket Business Finland och Pääomasijoittajat ry. Finansministeriet och Finansinspektionen har meddelat att de inte har något att yttra om propositionen.

Business Finland Venture Capital Ab har meddelat att bolaget förordar propositionen.

Innovationsfinansieringsverket Business Finland understöder att lagens rubrik ändras och konstaterar att propositionen är ändamålsenlig. Dessutom har Innovationsfinansieringsverket Business Finland preciserat att termen ”investera” bör användas i 4 c § i stället för termen ”statsunderstöd”.

Justitieministeriet har inte ansett det vara problematiskt att Innovationsfinansieringsverket Business Finland i lagförslaget anförtros de uppgifter som gäller avbrytande och återkrav av statligt stöd. Justitieministeriet har dock konstaterat att förutsättningarna för avbrytande och återkrav förblir oklara i propositionen och att frågan bör förtydligas vid den fortsatta beredningen.

Justitieministeriet har konstaterat att lagen i vissa fall och på vissa villkor kan utfärdas så att den har retroaktiv verkan. Samtidigt har rättsstatstänkandet a priori ansetts omfatta en rättslig presumtion om att lagar inte ska ges retroaktiv verkan. Grundlagsutskottet har i sin praxis bl.a. betonat att det bör finnas vägande grunder för retroaktiv reglering. Samtidigt har utskottet bland annat i samband med arvsifte ansett att man under vissa förutsättningar också kan ingripa i ett lagakraftvunnet skifte, om de omständigheter under vilka skiftet gjordes senare visar sig vara felaktiga (GrUU 46/2014 rd, s. 8) Justitieministeriet är enig med det som sägs i utkastet till proposition om att utlåtande om propositionen bör begäras av riksdagens grundlagsutskott.

Justitieministeriet har föreslagit att ordalydelsen i 4 b § som gäller sökande av ändring ändras. Ministeriet har dessutom ansett att motiveringen till det avsnitt som gäller ikraftträdandebestämmelsen behöver kompletteras i fråga om övergångsbestämmelsen.

Pääomasijoittajat ry har ansett det vara motiverat att bestämmelser om ett återkravsförfarande tas in i lagen. Föreningen har dock ansett det vara nödvändigt att lagen kompletteras med hänvisningar till de bestämmelser vars överträdelse leder till ett återkravsförfarande, och att förhållandet mellan återkravsförfarandet och förvaltningslagen (434/2003) preciseras. Terminologin och den retroaktiva tillämpningen av återkravsförfarandet bör preciseras. För tydlighetens skull bör det dessutom konstateras att propositionen inte har några konsekvenser för Business Finland Venture Capital Ab:s investeringspolitik eller för riskfinansieringsordningens omfattning.

På basis av remissvaren har det gjorts ändringar i regeringens proposition.

Ordalydelsen i 4 b § och 4 c § har preciserats. Motiveringen till övergångsbestämmelsen har fogats till det avsnitt som gäller ikraftträdandebestämmelsen. Terminologin, den retroaktiva tillämpningen samt förutsättningarna för avbrytande och återkrav har preciserats. I propositionen togs det inte in någon separat hänvisning till tillämpningen av de allmänna förvaltningslagarna

på återkravsförfarandet, eftersom de uppgifter som gäller återkrav enligt propositionen ska anförtros Innovationsfinansieringsverket Business Finland, som är en myndighet. På behandlingen av förvaltningsärenden och annan myndighetsverksamhet tillämpas alltid de allmänna förvaltningslagarna, om inte något annat föreskrivs särskilt.

6 Specialmotivering

Rubrik. Lagens rubrik föreslås bli ändrad så att den nya rubriken är ”Lagen om statens helägda aktiebolag Business Finland Venture Capital Ab”. Den nuvarande rubriken är ”Lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas”. Den nya rubriken är mer beskrivande och praktisk.

4 a §. Beslut om återkrav. I paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken beslut om avbrott i utbetalningen och återkrav av ett statligt stöd som hänför sig till Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet fattas av Business Finland. Beslut om avbrytande och återkrav av stöd omfattar sådan betydande utövning av offentlig makt att beslutsfattandet med hänsyn till 124 § i grundlagen endast kan anförtros en myndighet. Därför föreslås det att besluten ska fattas av Innovationsfinansieringsverket Business Finland.

Till Business Finland Venture Capital Ab:s uppgifter ska höra att göra anmälan för avbrytande av utbetalning av och återkrav av ett stöd som hänför sig till bolagets investeringsverksamhet, om bolaget får kännedom om en grund för avbrytande eller återkrav. Dessutom ska Business Finland Venture Capital Ab och det bolag som förvaltar dess mottagarfond genom sin verksamhet främja verkställigheten av beslutet om avbrytande av stöd och beslutet om återkrav av stöd. Det statliga stödet anses riktas till de företag som fonderna investerar i. Förfarandena för avbrytande och återkrav kommer således att riktas mot målföretaget för den fond som Business Finland Venture Capital Ab investerar i. Enligt förslaget ska Innovationsfinansieringsverket Business Finland vidta åtgärder för att verkställa återkravet, när verkets beslut om återkrav där stödtagaren åläggs att betala tillbaka det erhållna stödet har vunnit laga kraft.

När en investering har gjorts i enlighet med Business Finland Venture Capital Ab:s statliga stödordning ska det företag som är föremål för investeringen eller den investering som gjorts i företaget vara förenliga med Business Finland Venture Capital Ab:s statliga stödordning och med den allmänna gruppundantagsförordningen. Ett beslut om avbrytande eller om återkrav ska fattas, om stödet strider mot den allmänna gruppundantagsförordningen. En sådan investering i ett målföretag som strider mot den allmänna gruppundantagsförordningen kan enligt förslaget vara t.ex. en investering i ett företag i svårigheter, en investering i ett företag som vid tidpunkten för investeringen har en alltför lång verksamhetshistoria eller en investering i ett företags aktier på sekundärmarknaden utan motsvarande investering direkt i företaget.

I paragrafen föreslås en bestämmelse för situationer där Business Finland Venture Capital Ab:s investering som innefattar statligt stöd i framtiden har någon annan grund än den allmänna gruppundantagsförordningen. I det fallet ska Innovationsfinansieringsverket Business Finland kunna fatta beslut om avbrytande och återkrav, om mottagaren av det statliga stödet stöd har förfarit på det sätt som beskrivs i 21 eller 22 § i statsunderstödslagen (688/2001).

4 b §. Ändringssökande. I paragrafen föreslås en bestämmelse om ändringssökande. Avsikten är att omprövning av Innovationsfinansieringsverket Business Finlands beslut om återkrav av ett stöd som hänför sig till Business Finland Venture Capital Ab:s investeringsverksamhet inledningsvis ska kunna begäras hos Innovationsfinansieringsverket Business Finland. Därefter får ändring sökas i förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

4 c §. Ränta på återkrav samt dröjsmålsränta. I paragrafen föreslås bestämmelser om ränta på återkrav samt dröjsmålsränta. Med stödtagare ska i paragrafen avses målföretagen för de fonder som Business Finland Venture Capital Ab investerar i.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om hur räntan bestäms i situationer där ett statligt stöd som Business Finland Venture Capital Oy beviljat har beviljats i strid med den allmänna gruppundantagsförordningen. Räntan på det belopp som återkrävs och som ska återbetalas ska bestämmas i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 om genomförande av rådets förordning (EU) 2015/1589 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och kommissionens förordning (EG) nr 271/2008 om ändring av förordning (EG) nr 794/2004 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget, när det är fråga om statligt stöd som beviljats i strid med den allmänna gruppundantagsförordningen och som strider mot artikel 108 i funktionsfördraget.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur räntan bestäms när det med stöd av 4 a § 4 mom. har fattats beslut om återkrav som hänför sig till en investering som Business Finland Venture Capital Ab har gjort och som innehåller statsunderstöd. Det är alltså fråga om situationer där investeringen har någon annan grund än den allmänna gruppundantagsförordningen. Om mottagaren av det statliga stödet har förfarit på det sätt som beskrivs i 21 eller 22 § i statsunderstödslagen, ska stödtagaren enligt förslaget betala ränta enligt 24 § i statsunderstödslagen på det belopp som ska återbetalas eller som återkrävs.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om dröjsmålsränta. Räntesatsen för dröjsmålsräntan är det allmänna beloppet för dröjsmålsränta enligt räntelagen (633/1982). Avsikten är att dröjsmålsräntan ska vara densamma oberoende av om 1 eller 2 mom. tillämpas vid bestämmandet av räntan på återkrav.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska 4 a § 1–3 mom., 4 b § samt 4 c § 1 och 3 mom. tillämpas retroaktivt. Detta innebär att de föreslagna kompletteringarna kan tillämpas på statligt stöd som hänför sig till investeringar som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfonder har gjort före lagens ikraftträdande. Syftet med den retroaktiva tillämpningen är att återkrav ska kunna riktas mot statligt stöd som hänför sig till investeringar som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfonder gjort tidigare och som betalats i strid med en stödordning enligt artikel 21 i Europeiska kommissionens gruppundantagsförordning. Den retroaktiva tillämpningen ska gälla återkravsförfarandet.

8 Verkställighet och uppföljning

Återkraven ska följas upp, och Innovationsfinansieringsverket Business Finland ska årligen rapportera dem till arbets- och näringsministeriet som en del av bokslutet och verksamhetsberättelsen.

9 Förhållande till andra propositioner

Offentlig förvaltningsuppgift

Enligt 80 § i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Med individ avses också privaträttsliga sammanslutningar. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska också de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt 124 § i grundlagen får uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt ges endast myndigheter.

Eftersom återkrav av ett utbetalt stöd innebär betydande utövning av offentlig makt, måste saken regleras på lagnivå och uppgiften att hantera återkrav anförtros en myndighet. Det föreslås att Innovationsfinansieringsverket Business Finland på Business Venture Capital Ab:s vägnar ska fatta beslut om återkrav och avbrytande av statliga stöd som Business Finland Venture Capital Ab beviljat.

Retroaktiv tillämpning av lagen

Utgångspunkten är att en lag börjar tillämpas den dag den träder i kraft. Utöver om ikraftträdandedagen föreskrivs det om något annat endast om man vill att lagens verkningar ska gälla tiden före ikraftträdandet eller om man vill att vissa av lagens verkningar ska börja gälla efter ikraftträdandet. Lagstiftningen i Finland innehåller inget uttryckligt förbud mot retroaktiv lagstiftning, med undantag för det förbud mot retroaktiva kriminaliseringar som finns i grundlagens bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna. Av andra bestämmelser i grundlagen, exempelvis bestämmelserna om egendomsskydd, kan dock följa att bestämmelser som har retroaktiva verkningar kan utfärdas endast i grundlagsordning.

Enligt 8 § i grundlagen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. För brott får inte dömas till strängare straff än vad som var föreskrivet i lag när gärningen begicks. Enligt 15 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens egendom tryggad.

Bestämmelserna i 4 a § 1–3 mom., 4 b § samt 4 c § 1 och 3 mom. i propositionen föreslås bli tillämpade innan lagen träder i kraft. Genom ändringarna möjliggörs en retroaktiv tillämpning av återkravsförfarandet. Det skapas således en möjlighet att retroaktivt återkräva ett statligt stöd som eventuellt hänför sig till en investering som mottagarfonden gjort och att ta ut ränta på det belopp som återkrävs. En administrativ påföljd såsom exempelvis återkrav kan anses vara jämförbar med ett straff som avses i 8 § i grundlagen, om påföljden har karaktären av en sanktion, dvs. om räntan på det återkrävda beloppet är tillräckligt hög för att fungera som en sanktion. I enlighet med 9 art. 4 punkten i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 revideras räntesatsen för återkrav en gång per år. Basräntan kommer att beräknas på grundval av den ettåriga penningmarknadsränta som tillämpades i september, oktober och november under ifrågavarande år. Den sålunda beräknade räntesatsen kommer att gälla under hela det påföljande året. Räntesatsen för återkrav enligt kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 kan inte anses vara så hög att räntan får karaktären av en sanktion. Därmed uppstår det inget hinder för retroaktiv tillämpning med hänsyn till grundlagens 8 §.

I grundlagens 15 § 1 mom. ingår en generalklausul om egendomsskydd ("vars och ens egendom är tryggad"), med stöd av vilken det bl.a. bedöms i vilken mån det är tillåtet att begränsa ägarens rätt att fritt nyttja sin egendom. Egendomsskyddet enligt momentet innefattar bl.a. den frihet som ägaren a priori har att använda sin egendom. Frågan har behandlats av grundlagsutskottet t.ex. i utlåtandena GrUU 10/2014 rd, GrUU 24/2012 rd och GrUU 6/2010 rd.

RP 239/2020 rd

Syftet med den retroaktiva tillämpningen är att återkrav ska kunna riktas mot sådana statliga stöd som hänför sig till investeringar som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfonder gjort tidigare och som betalats i strid med en stödordning enligt artikel 21 i Europeiska kommissionens gruppundantagsförordning.

Det föreslagna återkravsförfarandet ska i förslaget rikta sig mot investeringar som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfonder har gjort tidigare. En förutsättning är att fonden eller fondens investeringsobjekt har fått den investering som återkravet hänför sig till på felaktiga grunder i strid med en stödordning enligt artikel 21 i kommissionens gruppundantagsförordning. I kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 finns bestämmelser om räntesatsen för återkrav. Kommissionens förordningar är direkt tillämplig rätt, dvs. de tillämpas även utan nationell lagstiftning. I praktiken kräver dock kommissionens förordningar vissa nationella lagstiftningsåtgärder. I propositionen föreslås endast bestämmelser om den behöriga myndigheten och om sökande av ändring, och i förslaget hänvisas det till de kommissionens förordningar som ska tillämpas, så att det är möjligt att tillämpa förordningarna i praktiken.

Enligt grundlagsutskottets praxis har lagstiftaren med avseende på egendomsskyddet i regel större rörelseutrymme i en situation när de bestämmelser som inskränker egendomsskyddet gäller börsnoterade bolag eller andra med avseende på sin förmögenhetsmassa betydande juridiska personer, jämfört med situationer när bestämmelserna får direkta konsekvenser för de fysiska personerna bakom den juridiska personen (se t.ex. GrUU 10/2014 rd, GrUU 21/2010 rd, GrUU 9/2008 rd, GrUU 32/2004 rd, GrUU 61/2002 rd och GrUU 34/2000 rd).

Av relevans vid helhetsbedömningen är bl.a. en omständighet som ofta har åberopats i grundlagsutskottets utlåtandepaxis, nämligen att företag och andra näringsidkare inte med fog kan förvänta sig att den lagstiftning som reglerar näringsverksamheten ska förbli oförändrad (GrUU 32/2010 rd, GrUU 31/2006 rd och GrUU 56/2005 rd). Grundlagsutskottet har i sin praxis bl.a. betonat att det bör finnas vägande grunder för retroaktiv reglering. Samtidigt har utskottet bland annat i samband med arvskifte ansett att man under vissa förutsättningar också kan ingripa i ett lagakraftvunnet skifte, om de omständigheter under vilka skiftet gjordes senare visar sig vara felaktiga (GrUU 46/2014 rd).

Med beaktande av att de målföretag som fått statligt stöd inte är privatpersoner utan företag och att den allmänna gruppundantagsförordningen och kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 som innehåller bestämmelser om fastställande av räntesatsen för återkrav är direkt tillämplig rätt, kan de föreslagna paragraferna i en helhetsbedömning inte anses vara sådana att det uppstår hinder för retroaktiv tillämpning med hänsyn till 15 § i grundlagen.

Lagen kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av retroaktiva tillämpning som ingår i lagförslaget föreslås det dock att ett utlåtande om propositionen inhämtas hos riksdagens grundlagsutskott.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas

I enlighet med riksdagens beslut
ändras rubriken för lagen om statens helägda aktiebolag som placerar riskfinansiering i kapitalfonder för tidig fas (967/2013) samt
fogas till lagen nya 4 a—4 c §, som följer:

Lag

om statens helägda aktiebolag Business Finland Venture Capital Ab

4 a §

Beslut om återkrav

Innovationsfinansieringsverket Business Finland beslutar om avbrytande och återkrav av statligt stöd som hänför sig till investeringar som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfond har gjort.

Business Finland Venture Capital Ab ska göra en anmälan hos Innovationsfinansieringsverket Business Finland för avbrytande och återkrav av ett stöd, om bolaget får kännedom om en grund för avbrytande eller återkrav. Business Finland Venture Capital Ab och det bolag som förvaltar dess mottagarfond ska genom sin verksamhet främja verkställigheten av beslutet om avbrytande av stöd och beslutet om återkrav av stöd.

Om det statliga stöd som hänför sig till en investering som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfond har gjort grundar sig på kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (*den allmänna gruppundantagsförordningen*), ska ett beslut om avbrytande eller om återkrav fattas, om det statliga stödet strider mot den förordningen.

Om det statliga stöd som hänför sig till en investering som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfond har gjort har någon annan grund än den allmänna gruppundantagsförordningen, ska ett beslut om avbrytande eller om återkrav fattas, om mottagaren av det statliga stödet har förfarit på det sätt som beskrivs i 21 eller 22 § i statsunderstödslagen (688/2001).

4 b §

Sökande av ändring

Omprövning får begäras i fråga om ett beslut som Innovationsfinansieringsverket Business Finland fattat med stöd av 4 a §. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

RP 239/2020 rd

4 c §

Ränta på återkrav samt dröjsmålsränta

Stödmottagaren ska i enlighet med kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 om genomförande av rådets förordning (EG) 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget och kommissionens förordning (EG) nr 271/2008 om ändring av förordning (EG) nr 794/2004 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget betala ränta på det belopp som ska återbetalas eller som återkrävs, när det rör sig om ett statligt stöd som beviljats i strid med en statlig stödordning och som strider mot den allmänna gruppundantagsförordningen.

Stödmottagaren ska betala ränta enligt 24 § i statsunderstödslagen på det belopp som ska återbetalas eller som återkrävs, om mottagaren av det statliga stödet har förfarit på det sätt som beskrivs i 21 eller 22 § i statsunderstödslagen.

Om det belopp som återkrävs inte betalas senast på den förfallodag som Innovationsfinansieringsverket Business Finland bestämt, ska det på beloppet betalas en årlig dröjsmålsränta enligt den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 4 a § 1–3 mom., 4 b § samt 4 c § 1 och 3 mom. tillämpas också på avbrytande och återkrav av statligt stöd som hänför sig till investeringar som Business Finland Venture Capital Ab:s mottagarfond gjort före lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 3 december 2020

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä